

Gebruik tekst 2.

Tekst 2 is een fragment uit een interview met Prange dat twee maanden na het Europees Kampioenschap (EK) vrouwenvoetbal in 2017 is afgenomen. Nederland werd toen Europees kampioen.

- 2p 5 Leg uit dat het volgen van de wedstrijden tijdens het EK vrouwenvoetbal een socialiserende werking voor jonge meisjes kan hebben. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept socialisatie;
  - de omschrijving van het kernconcept cultuur;
  - een voorbeeld uit tekst 2 waaruit het kernconcept cultuur blijkt.

Er zijn verschillende theorieën en hypothesen over de mate waarin media invloed hebben op mensen. De selectiviteitshypothese stelt dat de invloed van de media zeer gering is. Dit stelt de hypothese aan de hand van drie selectiemechanismen. Twee van deze mechanismen zijn selectieve perceptie en selectief onthouden.

- 1p 6 Leg aan de hand van het **andere** selectiemechanisme uit dat veel positieve aandacht voor de successen van vrouwenvoetbal op televisie relatief weinig invloed zal hebben op iemand die vrouwenvoetbal niet interessant vindt.

Opgave 2 Straffen en vertrouwen in de rechtspraak

Bij deze opgave horen de teksten 3 en 4 en figuur 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Uit onderzoek blijkt dat burgers willen dat rechters strenger straffen dan ze in werkelijkheid doen. Toch is het vertrouwen in de rechtspraak in Nederland hoog, zo blijkt uit onderzoek.

Lees tekst 3.

In het strafrecht hebben de klassieke school en de moderne school verschillende uitgangspunten.

In tekst 3 staat dat als burgers geïnformeerd worden over onder andere de achtergrond van de verdachte, de behoefte aan strengere straffen afneemt. Blijkbaar betrekken burgers de achtergrond van de verdachte in hun strafoordeel.

- 3p 7 Beredeneer of geïnformeerde burgers het eens zullen zijn met de uitgangspunten van de klassieke school of met die van de moderne school. Geef daarbij ook aan waarom zij het niet met de uitgangspunten van de andere school eens zullen zijn. Gebruik in je redenering:
- een omschrijving van het begrip daadrecht;
  - een omschrijving van het begrip daderrecht.

Er bestaan verschillende doelen van straffen. De klassieke school en de moderne school leggen de nadruk op verschillende doelen van straffen.

1p 8 Waar staan de doelen van straffen bij de twee scholen juist?

	de nadruk van de klassieke school	de nadruk van de moderne school
A	generale preventie	speciale preventie
B	speciale preventie	resocialisatie
C	resocialisatie	vergelding
D	vergelding	generale preventie

Er zijn verschillende soorten machtsbronnen te onderscheiden, bijvoorbeeld affectieve machtsbronnen.

3p 9 – Leg uit over welke twee soorten machtsbronnen rechters beschikken.
– Leg vervolgens uit dat rechters macht hebben. Gebruik in je uitleg de omschrijving van het kernconcept macht.

Lees regel 16 tot en met 31 van tekst 3 en gebruik figuur 1.

De onderzoekers van het onderzoek dat in regel 16 tot en met 31 van tekst 3 beschreven is, hebben onderzocht of de ontvangen informatie over een specifieke strafzaak effect heeft op de behoefte aan het opleggen van strengere straffen. Dit hebben ze gedaan onder twee verschillende groepen: een groep hoger opgeleiden (psychologiestudenten aan een universiteit) en een groep lager opgeleiden (studenten dienstverlening aan een ROC). In figuur 1 zijn de resultaten van het onderzoek weergegeven.

2p 10 Bij aanvang van een onderzoek kun je meerdere hypothesen formuleren.
– Formuleer een hypothese over het verband tussen de hoeveelheid informatie die de groep lager opgeleiden kreeg en de strafmaat die deze groep lager opgeleiden voorstelde, die **bevestigd** wordt door de informatie in figuur 1.
– Benoem de afhankelijke variabele in het onderzoek.

In een artikel over het in tekst 3 beschreven onderzoek in *Trema*, het tijdschrift voor de rechterlijke macht, benoemen de onderzoekers enkele beperkingen van het onderzoek. Zij schrijven onder andere dat het woordgebruik uit de beschrijving van de mishandelingszaak voor sommige deelnemers uit de groep lager opgeleiden misschien lastig was.

1p 11 Leg uit dat dit woordgebruik een beperking van de betrouwbaarheid van het onderzoek kan betekenen. Gebruik in je uitleg een omschrijving van betrouwbaarheid als eis voor sociaalwetenschappelijk onderzoek.

Gebruik regel 16 tot en met 31 van tekst 3.

In vraag 11 wordt het woordgebruik als een beperking van het onderzoek genoemd. Een andere genoemde beperking was de geselecteerde steekproef.

- 2p 12 Leg uit aan welke eis van sociaalwetenschappelijk onderzoek niet volledig voldaan is door de geselecteerde steekproef. Gebruik in je uitleg:
- de naam en omschrijving van een eis van sociaalwetenschappelijk onderzoek;
  - informatie uit regel 16 tot en met 31 van tekst 3 waaruit blijkt dat niet volledig voldaan is aan deze eis.

Gebruik tekst 3.

- 2p 13 Beargumenteer dat selectieve berichtgeving en een gebrek aan kennis het gezag van rechters kunnen aantasten. Gebruik in je argumentatie:
- de omschrijving van het kernconcept gezag;
  - informatie uit tekst 3 waaruit selectieve berichtgeving blijkt.

- 1p 14 Leg uit dat de rechtspraak een sociale institutie is. Gebruik in je uitleg de omschrijving van het kernconcept sociale institutie.

Sociale instituties hebben verschillende kenmerken. Een kenmerk is dat ze vaak niet alleen op dwingende macht, maar ook op gezag berusten.

- 2p 15 Noem twee **andere** kenmerken van sociale instituties die voor de institutie rechtspraak gelden.

Gebruik tekst 4.

Er wordt wel gesteld dat de kloof tussen de straf die rechters opleggen en de strafmaat die burgers gepast vinden, kan leiden tot onvrede over de rechtspraak en nadelig kan zijn voor het vertrouwen dat de burgers in de rechtspraak hebben.

Volgens een publicatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in 2017 is het vertrouwen van Nederlanders in de rechtspraak hoog vergeleken met andere instituties. Volgens een onderzoek van het SCP had 67% van de Nederlanders eind 2016 'voldoende vertrouwen' in de rechtspraak.

Tekst 4 gaat over het belang van vertrouwen in de rechtspraak voor de samenleving. Op basis van tekst 4 kan gesteld worden dat vertrouwen in de rechtspraak de objectieve veiligheid kan vergroten.

- 2p 16 Beredeneer dat vertrouwen in de rechtspraak de objectieve veiligheid kan vergroten. Gebruik in je redenering:
- een omschrijving van het begrip objectieve veiligheid;
  - informatie uit tekst 4 waaruit blijkt dat vertrouwen in de rechtspraak de objectieve veiligheid kan vergroten.

Gebruik tekst 4.

- 1p 17 Beredeneer dat het hebben van vertrouwen in instituties als de politie en de rechtspraak de subjectieve veiligheid kan vergroten. Gebruik in je redenering:
- een omschrijving van het begrip subjectieve veiligheid;
  - informatie uit tekst 4 om de redenering te onderbouwen.

In tekst 3 staat dat burgers meestal niet goed op de hoogte zijn van hoe de rechtspraak in het echt functioneert. In tekst 4 staat dat het vertrouwen dat burgers in de rechterlijke macht hebben van centraal belang is. Of iemand kennis heeft over de rechterlijke macht is onder andere afhankelijk van zijn politieke socialisatie.

- 1p 18 Leg dit uit. Gebruik in je uitleg de omschrijving van het kernconcept politieke socialisatie.

Opgave 3 Een dementievriendelijke samenleving

Bij deze opgave horen de teksten 5 en 6 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Deze opgave gaat over de manier waarop wij als samenleving omgaan met mensen met dementie. Dementie is de verzamelnaam voor aandoeningen waarbij de hersenen informatie niet meer goed verwerken. De ziekte komt vooral bij ouderen voor en komt tot uiting in vergeetachtigheid, problemen met gewone dagelijkse handelingen, plotselinge veranderingen in gedrag en vergissingen in tijd en plaats. Door de vergrijzing zal het aantal mensen met dementie naar verwachting toenemen van 270.000 in 2019 naar 550.000 in 2040. Uit onderzoek van Alzheimer Nederland, een organisatie voor mensen met dementie en mensen die hiermee te maken hebben, blijkt dat mensen op straat en medewerkers van bedrijven de ziekte niet goed herkennen en niet goed weten hoe ze het best kunnen reageren of kunnen helpen. Daarom zijn Alzheimer Nederland, pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in 2016 gestart met de campagne voor een dementievriendelijke samenleving. Op de website samendementievriendelijk.nl kunnen mensen een online training volgen in de omgang met mensen met dementie. Via spotjes op tv en sociale media worden mensen gewezen op de website. Bedrijven kunnen ook een training laten verzorgen voor hun personeel. In tekst 1 staat een deel van de toespraak die de staatssecretaris van VWS hield bij de presentatie van de campagne voor een dementievriendelijke samenleving tijdens een EU-conferentie over dementie.